

Лабораторне заняття № 26

Тема 15. Юридична відповідальність за правопорушення

Теоретичні питання:

1. Неправомірна (протиправна) поведінка та правопорушення: їх поняття, ознаки, соціальне значення, склад.
2. Види правопорушень. Основні причини їх вчинення.
3. Зловживання правом: поняття, значення, причини.
4. Юридична відповідальність: поняття, ознаки, види. Підстави настання та застосування юридичної відповідальності.
5. Цілі та функції юридичної відповідальності. Принципи її законодавчого встановлення та принципи застосування.
6. Обставини, що виключають юридичну відповідальність, та обставини, які звільняють правопорушника від юридичної відповідальності.

Термінологічні завдання:

Засвойте визначення таких понять: неправомірна (протиправна) поведінка, правопорушення, суб'єкт правопорушення, об'єкт правопорушення, об'єктивна сторона, суб'єктивна сторона, вина, прямий умисел, непрямий умисел, протиправна самовпевненість, протиправна недбалість, юридична відповідальність.

Практичні завдання:

1. Проаналізуйте наведені нормативно-правові приписи та виявіть передбачені ними елементи юридичного складу правопорушень.

Заповніть у зошиті таблицю

№	Юридичний склад правопорушення			
	об'єкт	об'єктивна сторона	суб'єкт	суб'єктивна сторона (форма вина)
1.1.	...	...	...	...
1.2.	...	...	...	...
1.3.	...	...	...	...
1.4.	...	...	...	...
1.5.	...	...	...	...
1.6.	...	...	...	...

1.1. Вбивство, тобто умисне протиправне заподіяння смерті іншій людині, - карається позбавленням волі на строк від семи до п'ятнадцяти років. (ч. 1 ст. 115 Кримінального кодексу України від 05.04.2001)

1.2. Куріння тютюнових виробів у місцях, де це заборонено законом, а також в інших місцях, визначених рішенням відповідної сільської, селищної, міської ради, - тягне за собою попередження або накладення штрафу від трьох до десяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян. (ч. 1 ст. 175¹ Кодексу України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984)

1.3. Необережне знищення або пошкодження чужого майна, що спричинило тяжкі тілесні ушкодження або загибель людей, - карається виправними роботами на строк до двох років або обмеженням волі на строк до трьох років, або позбавленням волі на той самий строк. (ст. 196 Кримінального кодексу України від 05.04.2001)

1.4. Безквитковий проїзд пасажира, в тому числі проїзд без реєстрації або компостування проїзного документа, а так само провезення без квитка дитини віком від семи до шістнадцяти років у поїздах приміського, місцевого або дальнього сполучення - тягне за собою накладення штрафу в десятикратному розмірі від вартості проїзду (ст. 135 Кодексу України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984)

1.5. Незаконний посів або незаконне вирощування снотворного маку в кількості від ста до п'ятисот рослин чи конопель у кількості від десяти до п'ятдесяти рослин - караються штрафом від ста до п'ятисот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або арештом на строк до шести місяців, або обмеженням волі на строк до трьох років. (ч. 1 ст. 310 Кримінального кодексу України від 05.04.2001)

1.6. Недбале зберігання вогнепальної зброї або бойових припасів, якщо це спричинило загибель людей або інші тяжкі наслідки, - карається обмеженням волі на строк до трьох років або позбавленням волі на той самий строк. (ст. 264 Кримінального кодексу України від 05.04.2001)

2. Ознайомтесь із законодавчими визначеннями адміністративного правопорушення (проступку) та кримінального правопорушення (злочину). Визначіть їх подібні та відмінні ознаки.

ст. 9 Кодексу України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984
<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/80731-10/para60#n60>

ч. 1 ст. 11 Кримінального кодексу України від 05.04.2001
<http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2341-14/para58#n58>

Заповніть у зошиті таблицю

адміністративне правопорушення (проступок)	кримінальне правопорушення (злочин)
...	...
подібні (загальні) ознаки	
...	
відмінні (спеціальні) ознаки	
...	...

Поясніть (письмово у зошиті), за якими, на Вашу думку, критеріями законодавець відносить ті чи інші діяння до проступків та злочинів?

3. Проаналізуйте наведені нормативно-правові приписи та встановіть, які функції юридичної відповідальності впливають з їх змісту?

ч. 1 ст. 623 Цивільного кодексу України від 16.01.2003
<http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/435-15/para3098#n3098>

ч. 1 ст. 1166 Цивільного кодексу України від 16.01.2003
<http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/435-15/para5464#n5464>

ст. 1 Кодексу України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984
<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/80731-10/para27#n27>

ст. 23 Кодексу України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984
<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/80731-10/para109#n109>

ч. 1. ст. 1 Кримінального кодексу України від 05.04.2001
<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2341-14/para11#n11>

ч. 2 ст. 50 Кримінального кодексу України від 05.04.2001
<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2341-14/para223#n223>

Заповніть у зошиті таблицю

функції юридичної відповідальності	структурна частина (п., ч., ст.), назва нормативно-правового акту	основний зміст нормативно-правового припису
охоронна (запобіжна)	...	...
	...	...
	...	...
	...	...
захисна (відновлювальна)	...	...
	...	...
каральна (штрафна)	...	...
	...	...
виховна	...	...
	...	...
	...	...

4. Проаналізуйте наведені нижче нормативно-правові приписи та встановіть, якими засобами можуть здійснюватись різні види юридичної відповідальності? Чим можна пояснити те, що іноді у різних видах юридичної відповідальності передбачені однакові за змістом заходи?

ст. 21 Кодексу України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984
<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/80731-10/para112#n112>

ст. 147 Кодексу законів про працю від 10.12.1971
<http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/322-08/para841#n841>

ст. 22, 23 Цивільного кодексу України від 16.01.2003
<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/435-15/para130#n130>

ст. 549 Цивільного кодексу України від 16.01.2003
<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/435-15/para2793#n2793>

ст. 51 Кримінального кодексу України
<http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2341-14/para227#n227>

ст. 96⁶ Кримінального кодексу України
<http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2341-14/para579#n579>

ст. 91 Цивільного процесуального кодексу України від 18.03.2004
<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1618-15/para558#n558>

ст. 330 Кримінального процесуального кодексу України від 13.04.2012
<http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/4651-17/para2849#n2849>

Заповніть у зошиті таблицю

різновиди юридичної відповідальності	засоби впливу (примусу)
адміністративна	...
трудова	...
цивільна	...
кримінальна	...
цивільна процесуальна	...
кримінальна процесуальна	...

Творче завдання:

1. Проаналізуйте наведені нормативно-правові приписи та визначіть, які принципи застосування юридичної відповідальності передбачені ними?

ст. 61 Конституції України від 28.06.1996

ч. 3 ст. 62 Конституції України від 28.06.1996

<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр/paran4371#n4371>

п. 1 ст. 2 Кримінального кодексу України від 05.04.2001

<http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2341-14/paran11#n11>

п. 3 ст. 2 Кримінального кодексу України від 05.04.2001

пп. 1, 2 ч. 1 ст. 65 Кримінального кодексу України від 05.04.2001

п. 3 ч. 1 ст. 65 Кримінального кодексу України від 05.04.2001

ч. 2 ст. 65 Кримінального кодексу України від 05.04.2001

<http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2341-14/paran302#n302>

ч. 1 ст. 2 Кримінального процесуального кодексу України

<http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/4651-17/paran387#n387>

ч. 1 ст. 9 Кримінального процесуального кодексу України

ч. 2 ст. 9 Кримінального процесуального кодексу України

<http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/4651-17/paran458#n458>

ст. 11 Кримінального процесуального кодексу України

<http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/4651-17/paran468#n468>

Заповніть у зошиті таблицю

принципи юридичної відповідальності	структурна частина (п., ч., ст.), назва нормативно-правового акту	основний зміст нормативно-правового припису
Справедливість	...	...
	...	...
	...	...
	...	...
Законність	...	...
	...	...
	...	...
	...	...
Гуманізм	...	...
Обгрунтованість	...	...
	...	...
	...	...
Доцільність	...	...
Невідворотність	...	...

Рекомендована література

1. Загальна теорія права: Підручник / За заг. ред. М. І. Козюбри. – К.: Ваіте, 2015. – С. 285-315
2. Луць Л. А. Загальна теорія держави та права: Навчально-методичний посібник (за кредитно-модульною системою). – К.: Атіка, 2013. – С. 347-358
3. Рабінович П. М. Основи загальної теорії права та держави: Навч. посібник. – Вид. 10-е, доповнене. – Львів: Край, 2008. – С. 162-164, 196-93
4. Скакун О. Ф. Теорія права і держави. 4-те видання. Підручник. – К.: Алерта, 2016. – С. 449-476
5. Теорія держави і права : підручник / за ред. О. В. Петришина. – Х. : Право, 2015. – С. 242-263